

NOTAT

Til: Styret

Fra: Rektor

Om: Reviderte retningslinjer for fordeling av stipendiat- og postdoktorstillinger

---

Tilråding:

Styret viser til S-sak 5/2005 og vedtar følgende reviderte retningslinjer for fordeling av stipendiat- og postdoktorstillinger:

1. NTNUs rekrutteringsstillinger skal brukes i henhold til Departementets retningslinjer og for å fremme NTNUs strategiske mål for forskning og forskerutdanning.
2. Stillingene fordeles to veier:
  - (a) Til fakultetene etter et sett parametere med vekt på forskningskvalitet og breddeansvar.
  - (b) Direkte til strategiske satsinger med vekt på forskningskvalitet og samfunnsrelevans, og som medfinansiering til større forskningskontrakter.Retningsgivende fordeling er 2/3 til (a) og 1/3 til (b), men dette kan variere noe etter behovet for stillinger til formål (b).
3. Rektor velger egnede parametere, foretar skjønnsmessige justeringer og fordeler stillingene etter samråd med dekanmøtet. Av hensyn til fakultetenes planlegging bør stabilitet i valg av parametre tilstrebes.
4. Styret tar til orientering at Rektor fra 2008 vil benytte masterproduksjon, fast vitenskapelig ansatte, doktorgradsproduksjon og publikasjonspoeng som parametere for fakultetsfordelingen.

Bakgrunn

NTNU forvalter 434 stipendiat- og 52 postdoktorstillinger etter tildeling over statsbudsjettet. Disse rekrutteringsstillingene er en betydelig strategisk forskningsressurs. Hvilke prinsipper bør vi legge til grunn for fordeling av slike stillinger? Gjeldende prinsipper ble vedtatt av styret i S-sak 4/2005. Den gang la man vekt på NTNUs breddeansvar for forskerutdanning og fagmiljøenes ulike tilgang på eksterntfinansierte stillinger. De senere årene er forskningskvalitet sterkere betont fra Kunnskapsdepartementets side så vel som i NTNUs mål og strategier. Det er bakgrunnen for at jeg - etter drøfting i forskningsutvalget og dekanmøtet - legger fram forslag om å revidere styrevedtaket fra 2005.

Gjeldende prinsipper for fordeling av stipendiat- og postdoktorstillinger er som følger (S-sak 4/2005):

- a. De fleste stillingene fordeles til fakultetene. Fordelingen skal ta utgangspunkt i fakultetenes relative kandidatproduksjon på masternivå, men med en skjønnsmessig justering ut fra en samlet vurdering av fakultetenes utnyttelse av tildelte stillingsressurser og øvrige tilgang på slike stillinger.
- b. En mindre andel av stillingene fordeles sentralt til strategiske satsinger og lignende. Fordeling skal skje etter samråd med NTNUs faglige ledere.

Siden styrevedtaket i 2005 har NTNU vedtatt ny strategi 2020 som har betydning for forvaltningen av NTNUs rekrutteringsstillinger. Strategien legger stor vekt på forskningskvalitet for at NTNU skal være et konkurransedyktig universitet. Samtidig skal NTNU ta sin del av samfunnsansvaret med sin teknisk-naturvitenskapelige hovedprofil og som et nasjonalt breddeuniversitet.

Vi må også ta hensyn til nasjonale føringer og nasjonale forskningspolitiske mål. For 2007 har departementet fastsatt følgende hovedmål og delmål for forskning og forskerutdanning:

Hovedmål 2	Universitetet skal oppnå resultater av høy <i>internasjonal kvalitet</i> i forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid. Universitetene har et <i>nasjonalt ansvar for grunnforskning og forskerutdanning innen de fagområder de tildeler doktorgrad.</i>
Delmål 2.1	Universitetet skal ivareta nasjonale behov for <i>bredde i grunnforskningen.</i> Samtidig skal universitetet konsentrere forskningsinnsatsen for å oppnå resultater av høy <i>internasjonal kvalitet innen utvalgte fagområder</i> og samarbeid internasjonalt om forskning og utviklingsarbeid.
Delmål 2.2	Universitetet skal gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid tilby <i>forskerutdanning av høy kvalitet.</i> Forskerutdanningen skal være <i>innrettet og dimensjonert for å ivareta behovene i sektoren og samfunnet for øvrig.</i>

I forvaltningen av NTNUs rekrutteringsstillinger, må vi med andre ord ivareta flere hensyn:

- *breddeansvar for grunnforskning* - nasjonalt ansvar for grunnforskning/forskerutdanning i hele universitetets faglige bredde. Kvalitet og realfag er særlig vektlagt.
- *strategisk satsing og internasjonal kvalitet* – konsentrert innsats på utvalgte fagområder der vi kan oppnå resultater av høy internasjonal kvalitet.
- *samfunnets kompetansebehov* – dimensjonering og innretning av forskerutdanningen for å ivareta behovene i høyere utdanning, forskning og samfunnet for øvrig.

Fordeling av strategiske rekrutteringsstillinger mellom fakultetene

Styret vedtok i 2005 at en mindre andel av stillingene skulle fordeles til øremerkede satsinger. I forskningsutvalget og dekanmøtet har det vært liten diskusjon om de *øremerkede stillingene*. Disse stillingene har vært brukt til:

- større tverrfaglige satsinger slik som NTNUs tematiske satsingsområder,
- til fremragende forskningsmiljøer slik som sentrene for fremragende forskning,
- oppfølging av fagevalueringer og oppbygging av nye fagområder og
- som egeninnsats i store eksternfinansierte forskningsprosjekter.

Det ønsker vi å fortsette å gjøre.

Diskusjonen har i hovedsak vært knyttet til *fordelingen av stillingene mellom fakultetene*. Det medisinske fakultet har foreslått at halvparten av stillingene brukes til dette, mens øvrige fakulteter har ønsket å få tildelt flest mulig slike stillinger for å styrke sitt strategiske handlingsrom og mulighet til å ivareta breddeansvaret i forskerutdanningen. Fordeling av om lag 2/3 av stillingene til fakultetene ser ut til å være et riktig nivå. Det er enighet om at man ikke ønsker søknadsprosesser, men at Rektor fortsatt bør fordele stillingene mellom fakultetene etter en på forhånd definert fordelingsmodell. Det har imidlertid vært en utvikling i synet på hvilke parametere som bør inngå i en slik fordelingsmodell i lys av NTNUs mål og departementets forventninger til universitetet. I 2005 la styret vekt på masterproduksjon som fordelingsgrunnlag ut fra en tanke om at NTNU har et nasjonalt ansvar for forskerutdanningen som står i forhold til vår masterutdanning. Det er etter min vurdering et egnet kriterium for breddeansvar, men fanger ikke opp kvalitetsdimensjonen som vi nå ønsker å legge større vekt på.

Ved fordelingen i 2007 valgte jeg derfor å kombinere masterproduksjon og doktorgradsproduksjon. Hensikten var å gi insentiver til fagmiljøer som viser gode resultater i forskerutdanningen. Ved å bruke doktorgradsproduksjon som parameter, kunne man samtidig premiere fagmiljøer som gjennom forskningskvalitet og samfunnsrelevans hadde klart å skaffe mange eksterntfinansierte stipendiater.

Våren 2007 ble ulike parametere og fordelingsmodeller diskutert i forskningsutvalget og dekanmøtet (se vedlagte notat til dekanmøtet av 7.6.2007). Det var tilslutning til å videreutvikle den modellen Rektor hadde benyttet i 2007 og supplere med flere parametere for bedre å fange opp breddeansvaret i forskerutdanningen og styrke insentivene til å fremme forskningskvalitet.

La meg ta breddeansvaret først. Som universitet, har vi et nasjonalt ansvar for langsiktig grunnforskning og forskerutdanning. Da må alle fagmiljøene gis mulighet til å følge opp dette ansvaret. Ved å supplere "masterproduksjon" med "fast vitenskapelig ansatte" vil fagmiljøene kunne få tilgang til rekrutteringsstillinger som står i rimelig forhold til deres undervisnings- og forskningskapasitet. Vitenskapsmuseets museumsfaglige rekrutteringsbehov måtte tidligere ivaretas gjennom øremerkede stillinger, men ved å utvide fordelingsgrunnlaget kan museet inkluderes i fakultetsfordelingen.

Når det gjelder forskningskvalitet mener jeg at "publiseringspoeng" og "doktorgradsproduksjon" er best egnet å bruke. Dette er sentrale forskningsstrategiske mål for NTNU som alle fagmiljøene ønsker å fremme. Fordelingen påvirkes av ulikheter i publiseringskultur og i tilgang på eksterntfinansierte stipendiatstillinger. Teknologi, medisin og naturvitenskap vil normalt komme best ut basert på slike parametere, mens kunst- og kulturfag ikke en gang omfattes av Kunnskapsdepartementets system for publiseringspoeng. Imidlertid slutter alle fakultetene opp om å benytte slike kvalitetsparametere så lenge fordelingsmodellen også omfatter andre parametere som ivaretar NTNUs faglige bredde.

Samlet sett mener jeg at en fordelingsmodell med ovennevnte parametere vil gi en balansert fordeling av stillinger mellom fakultetene, inkl. Vitenskapsmuseet. Det vil dermed være mindre behov for skjønnsmessige justeringer på faglig strategisk grunnlag sammenliknet med den tidligere fordelingsmodellen. Gjeldende retningslinjer åpnet for at Rektor også kunne foreta en skjønnsmessig justering ut fra en samlet vurdering av fakultetenes "utnyttelse av tildelte stillingsressurser". Sen tilsetning i tildelte stillinger var et stort problem, men situasjonen har blitt bedre gjennom tidligere tildelinger og bedre oppfølging. Det er uansett et lederansvar å forvalte stillingsressursene effektivt og om nødvendig omfordele ubrukte stillinger. Vi foreslår derfor at skjønnsmessig justering på dette grunnlag utgår i de reviderte retningslinjene. Mot denne bakgrunn er jeg fra 2008 innstilt på å benytte disse fire parametrene ved fordeling av fakultetsstillingene:

Breddeansvar for forskerutdanning og grunnforskning		Insentiver for å fremme forskningskvalitet	
Rekrutteringsgrunnlag	Forskningsaktivitet og veiledningskapasitet	Gjennomstrømning i forskerutdanningen	Forskningsresultater
i) mastergradskandidater	ii) fast vit. ansatte	iii) dr.gradskandidater	iv) publiseringspoeng

I tillegg til stillingene til fakultetene, vil vi ved NTNU bruke øremerkede stillinger og eksterntfinansierte stillinger for å imøtekomme samfunnets behov for forskere til høyere utdanning, forskning, samfunns- og næringsliv. I følge NIFU STEP sine framskrivninger mot 2020 vil det sannsynligvis være behov for en betydelig opptrapping av forskerutdanningen på det teknisk-naturvitenskapelige området. Kunnskapsdepartementet har varslet at de vil legge fram en ny stortingsmelding våren 2008 og eventuelt foreslå en ny opptrappingsplan for forskerutdanning i Norge. Vi vil i så fall komme tilbake til Styret og drøfte konsekvensene av dette for NTNU.

Vedlegg: Notat til dekanmøtet av 7.6.2007 om rekrutteringsstillinger